

Bc. Lucie Poštolková: Způsoby získávání tabuizovaných informací o drogách narkomany v Československu

Posudek diplomové práce

Diplomová práce Lucie Poštolkové – orientovaná na problematiku způsobů získávání tabuizovaných informací o drogách narkomany v Československu – má zajímavé téma, interdisciplinární zaměření a teoreticko-empirický charakter. Obsah práce je (kromě Úvodu a Závěru) rozčleněn na dvě velké části. V první z nich se autorka zabývá teoretickými koncepty, které jí mají posloužit jako východiska bádání a zároveň i jako nástroje pro interpretaci a vysvětlení získaných poznatků. Druhá část obsahuje subkapitoly metodologického charakteru a analýzu výzkumného materiálu. Předložený text je nepochybně výsledkem mnoha hodin náročné práce a jeho autorka na jeho sestavení jistě vynaložila nemalé úsilí, bohužel musím konstatovat, že výsledné dílo nepovažuji za zcela zdařilé. Výhrady mám především k tomu, jak je koncipován teoretický vstup. Připomínky mám ovšem i k empirické analýze.

Teoretická část práce je sestavena eklektickým způsobem. Osobně proti eklekticismu nemám zásadní námitky, nicméně v případě posuzovaného textu musím konstatovat, že teoretická východiska jsou koncipována poněkud problematicky, a to jak z koncepčního hlediska, tak i z hlediska interpretace jednotlivých teoretických přístupů. Autorka zde spojuje (spíše by se hodilo říci „lepší“) dohromady různorodé koncepty a paradigmatické přístupy (informace, propaganda, ideologie, systémová teorie, teorie sítí, kolektivní paměť, spirála mlčení, sociální kapitál), aniž by si příliš lámala hlavu s tím, zda jsou v té podobě, jak je představuje, navzájem kompatibilní. Jednotlivé koncepty představuje způsobem, který může připomínat slovníková hesla, takže na řadě míst dochází k tomu, že se její výklad rozbíhá do šířky, vzdaluje se hlavnímu tématu práce (pasus o Košickém vládním programu na str. 9, o ideologii na str. 10, o smyslu dějin na str. 12, o slabých vazbách na str. 19 aj.) a nevytváří dostatečně koherentní rámec pro teoretické uchopení problému, který má být řešen. Vedle toho ovšem teoretický text trpí i určitými interpretačními nepřesnostmi a neporozuměním (např. na str. 12 dole, str. 13 nahoře, str. 14 dole, aj.). Mlčení ve vztahu k paměti a vzpomínanému lze vysvětlovat nejen mechanismem spirály mlčení (str. 13), ale také pomocí konceptu vytěsnění. Komplexita je na str. 15 charakterizována s podporou Jandourkova

slovníku velmi sporně. Aplikace Luhmannovy teorie na zkoumané téma je založena na dosti povrchní a ne dostatečně promyšlené a vyargumentované analogii.

Ve srovnání s teoretickým oddílem působí druhá empirická část práce o něco sympatičtější, avšak ani zde se nelze ubránit kritickým poznámkám. Na obecné úrovni lze k autorčině prezentaci výzkumných poznatků poznamenat, že v zásadě nepřináší k poznání sledované tematiky nic výrazně překvapivého. Téměř to vypadá tak, že celá náročná práce se záznamem, transkripcí, kódováním a analýzou výzkumných rozhovorů byla provedena pro to, aby se potvrdily věci, o kterých se většinou už nějakým způsobem vědělo. I v této části diplomové práce se navíc objevují některé problematické pasáže a chyby. Za nevhodné považuji označení subkapitoly 3.1 názvem „Deník výzkumu“. Odkaz na autora č. 93 na str. 28 není proveden korektním způsobem. Větu na str. 43 – „Skrze systémovou teorii vidíme prostředí jako společnost autopoietického systému subkultury, která se v rámci vlastní evoluce, musela vyskytovat jen v určitém prostředí – kde byla drogová subkultura nenápadná“ – jsem přečetl několikrát, ale neporozuměl jsem jí. Kniha „...A bude hůř“ (viz str. 44) není z roku 1957 (v tomto roce se narodil její autor Jan Pelc) a u nás byla vydána až po roce 1989. Mezi filmy uvedenými na str. 47 a 56 chybí detektivky „Zlaté rybky“ (1977) a „Mravenci nesou smrt“ (1985). Pokud se autorka snaží interpretovat zkoumané problémy za pomoci Luhmannovy systémové teorie a drogovou subkulturu chápe jako autopoietický systém, pak by měla říci, zda je to systém interakční, organizační či společenský (Luhmann rozlišuje u sociálních systémů tyto tři úrovně) a proč.

Závěrem musím konstatovat, že mé hodnocení diplomové práce Lucie Poštolkové osciluje mezi známkou „dobře“ a „neprospěla“. O definitivním výsledku by měla rozhodnout obhajoba.

Praha 19. 1. 2013

doc. PhDr. Jiří Šubrt, CSc.